

ΝΕΟΠΥΘΑΓΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΝΕΟΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ

Υπό

Ελευθερίου Διαμαντάρρα

Ερευνητή – Μελετητή

Ιστορίας – Φιλοσοφίας

Συγγραφέα Ακαδημαϊκού και εκπροσώπου της ACCADEMIA DI
NAPOLI 1611

Σε δύο προηγούμενα βιβλία μου, παρέθεσα μία σε βάθος ανάλυση των βασικών αρχών και εννοιών, οι οποίες διέπουν την φιλοσοφία και κατ' επέκτασιν τις φιλοσοφικές σχολές και τους σημαντικότερους φιλοσόφους τους, οι οποίοι επάξια τις εκπροσωπούσαν και τις εξέφραζαν. Αυτοί έθεσαν τις αναλλοίωτες βάσεις της παγκοσμίου φιλοσοφικής και λογικής σκέψεως, η οποία λειτούργησε καταλυτικά για την αποβαρβάριση του σκεπτόμενου ανθρώπου και οδήγησε κατά προέκταση στην θεμελίωση και στην προαγωγή των επιστημών και του πολιτισμού.

Τα δύο αυτά βιβλία, έχουν την εξής χρονική ακολουθία:

Το πρώτο αναφέρεται στις Προσωκρατικές Φιλοσοφικές Σχολές, το δεύτερο στις Μετασωκρατικές και στους πλέον αντιπροσωπευτικούς φιλοσόφους αυτών των Σχολών.

Στο παρόν βιβλίο ερευνώ, αναφέρω και παρουσιάζω με την παρακάτω σειρά:

- Την φιλοσοφία και τους φιλοσόφους κατά την Ελληνιστική περίοδο,
- Την φιλοσοφία των πατέρων της εκκλησίας του χριστιανισμού,
- Την φιλοσοφία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας,
- Την επίδραση της Ελληνικής Φιλοσοφίας στην Βυζαντινή, στην Δυτική Μεσαιωνική φιλοσοφία και, στην Αραβική και την Περσική σκέψη,

- Τα σημαντικότερα ιστορικά και φιλοσοφικά γεγονότα μεταξύ της Ανατολικής και Δυτικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας,
 - Τις αιτίες για το μικρό και το μεγάλο Σχίσμα των δύο εκκλησιών,
 - Τον διωγμό και την φυγή των Ελλήνων φιλοσόφων στην Δύση, την καταλυτική τους πνευματική προσφορά και την συμμετοχή τους στην Αναγέννηση, τον Νέο κλασικισμό, την αποβαρβαρίση, την κατάλυση της φεουδαρχίας και την απελευθέρωση των Ευρωπαϊκών λαών.
- Εάν επιχειρούσαμε να δούμε την φιλοσοφία σαν εικόνα, πιστεύω ότι θα μπορούσαμε να την απεικονίσουμε σαν μία πνευματική κλίμακα υψηλού επιπέδου, την οποία οφείλει ο κάθε ερευνητής αλλά και οι αναγνώστες να την ακολουθήσουν βαθμίδα προς βαθμίδα, για να την κατανοήσουν δίχως κενά ώστε να έχει ευεργετικά αποτελέσματα σε αυτούς και στο περιβάλλον τους. Συμπερασματικά, η φιλοσοφία εκπροσωπεί στο σύνολό της την πνευματική ανέλιξη και εξέλιξη του ανθρώπου μέσα στον χρόνο.

Κατά την περίεργη και ρευστή Ελληνιστική εποχή, με την πληθώρα των φιλοσοφικών σχολών και των φιλοσόφων, την μίξη των διαφόρων λαών και την δημιουργία νέων πολυπληθών αστικών κέντρων με Ανατολικές δοξασίες, οι αμφιβολίες για τα κριτήρια της αλήθειας οδήγησαν σε σύγχυση, σε αδιέξοδα και σε αποπροσανατολισμό του μέσου ανθρώπου, από τις αυταπόδεικτες και πανανθρώπινες αλήθειες. Κατά το τέλος της αρχαιότητας, η ανθρωπότητα ήταν κουρασμένη και αναζητούσε κάτι νέο και πιο απλό στον πνευματικό και φιλοσοφικό τομέα. Οι ακατάλληλοι χειρισμοί και οι ωμές επεμβάσεις του πολιτικο-θρησκευτικού Ρωμαϊκού κατεστημένου, έστρεψαν τους σκεπτόμενους ανθρώπους πίσω στον Φιλοσοφικό Πυθαγορισμό με την μυστικιστική ερμηνεία των αριθμών, τον θρησκευτικό συγκρητισμό, τα μυστηριακά ρεύματα και τάσεις και την μελέτη των επιστημών .

Το παρόν φιλοσοφικό μας ταξίδι αποτελεί συνέχεια των προηγούμενων, ξεκινάει από την Ελληνιστική Εποχή και την Νεοπυθαγόρειο φιλοσοφική σχολή, τους φιλοσόφους της και τους οπαδούς της. Έφεραν το όνομα Νεοπυθαγόρειοι διότι, υποστήριζαν ότι η διδασκαλία τους καταγόταν και ήταν συνέχεια της Πυθαγορείου φιλοσοφίας και του Ομακοείου του Κρότωνος. Οι πρώτοι Νεοπυθαγόρειοι φιλόσοφοι εμφανίστηκαν στην Ρώμη τον πρώτο αιώνα π.Χ.. Από εκεί, οι θεωρίες τους διαδόθηκαν

στην Αλεξάνδρεια η οποία έγινε το κέντρο της σχολής και ήκμασε μέχρι τον τρίτο αιώνα μ.Χ., όταν σταδιακά απορροφήθηκε από την φιλοσοφική σχολή του Νεοπλατωνισμού. Αυτό συνέβη διότι οι δύο σχολές αφ' ενός, είχαν πολλά κοινά σημεία και θέσεις και, αφ' ετέρου μπορούσαν να αντιμετωπίσουν ορθότερα τον φανατισμό, το δόγμα και τις διώξεις της νέας θρησκείας του Χριστιανισμού και των εκπροσώπων της και του Ρωμαϊκού Ιμπερίου.

Ο Διογένης ο Λαέρτιος στο βιβλίο του VII,24 αναφέρει σχετικά ότι, ο **Αλέξανδρος ο Πολυίστωρ** το 70 π.Χ., μελέτησε και έφερε στο φως βιβλία με Πυθαγόρειες φιλοσοφικές δοξασίες.

Πρώτος θιασώτης και ιδρυτής του Νεοπυθαγορισμού αναφέρουν ότι υπήρξε ο Λατίνος λόγιος **Πόπλιος Νιγίδιος Φίγουλος**.

Ο σημαντικότερος όμως θεμελιωτής και διδάσκαλος της σχολής υπήρξε ο **Απολλώνιος ο Τυανεύς**, ο παρ' ολίγον Χριστός όπως τον χαρακτήρισαν οι σύγχρονοί του και οι επιγενόμενοι, κατά το δεύτερο μισό του πρώτου αιώνα μ.Χ..

Άλλος σημαντικός Νεοπυθαγόρειος διδάσκαλος υπήρξε ο **Νικόμαχος ο Γερασηνός** το 140 μ.Χ., ο οποίος μεταξύ άλλων έργων του, έγραψε δύο σπουδαία συγγράμματα. Από το πρώτο με τον τίτλο «**Αριθμητική Εισαγωγή**», διασώθηκαν δυστυχώς μόνον δύο αποσπάσματα. Από το δεύτερο με τον τίτλο «**Εγχειρίδιο Μουσικής**», μας δίνει σημαντικά στοιχεία για την Αριθμητική - Μαθηματική και Λογική Δομή της φιλοσοφίας των Νεοπυθαγορείων. Δύο ακόμη λαμπροί Νεοπυθαγόρειοι διδάσκαλοι υπήρξαν οι, **Μοδεράτος** από τα **Γάδειρα** και **Νικόμαχος** από την **Γέρασα**.

Βασικός εκπρόσωπος του Νεοπυθαγορισμού, ορθά θεωρείται ότι είναι ο **Νουμήνιος** από την Απάμεια της Συρίας κατά το δεύτερο μισό του 2^{ου} αιώνα μ.Χ., ο οποίος γνώριζε άριστα την Ελληνο-ιουδαϊκή θρησκεία, ένα περίεργο θρησκευτικό, μυστικιστικό και με φιλοσοφικά ψήγματα ετερογενές μείγμα, το οποίον ήκμαζε εκείνη την εποχή στην Αλεξάνδρεια.

Τον βίο και το έργο του Απολλώνιου, έγραψε και μας διέσωσε σε οκτώ βιβλία ο σοφιστής και συγγραφέας **Φλάβιος Φιλόστρατος ο Αθηναίος**. Ο **Απολλώνιος ο Τυανεύς** όμως, είναι ο στυλοβάτης και ο θεμελιωτής του Νεοπυθαγορισμού διότι, αναγέννησε τον Πυθαγορισμό.

Η διδασκαλία της σχολής του Νεοπυθαγορισμού προσομοίαζε με θρησκευτικό κίνημα, είχε δε υιοθετήσει πολλά στοιχεία από την διδασκαλία του Πλάτωνος, του Αριστοτέλη και των Στωικών, αλλά η βασική υποδομή της ήταν πάντοτε Πυθαγόρεια.

Παρά τις έντονες ιδεολογικές αποκλίσεις και διαφοροποιήσεις, η ελεύθερη έρευνα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, ο Νεοπυθαγορισμός είχε κυρίως ηθικο-θρησκευτικό, επιστημονικό και βιωματικό περιεχόμενο. Οι φιλόσοφοί του δέχονταν και δίδασκαν την αθανασία της ψυχής και την ηθική διαβίωση. Επίσης είχαν αναβιώσει την αριθμολογική και φιλοσοφική προσέγγιση και ερμηνεία του σύμπαντος κόσμου και υποστήριζαν ότι, τα πάντα έχουν παραχθεί από την «**Μονάδα ή από Ένα σημείο**». Το σημείο γεννά την γραμμή, αυτή γεννά την επιφάνεια και από αυτήν πηγάζουν όλα τα τρισδιάστατα υλικά σώματα. Άλλοι Νεοπυθαγόρειοι δέχονταν μαζί με την **Μονάδα** και την «**Αόριστη Δυάδα**», δηλαδή «**Δύο Αρχές**», καθαρά Πλατωνική παραδοχή, ως γνωστόν ο Πλατωνισμός έχει τις ρίζες του στον Πυθαγορισμό.

Από το **Αρχικό Εν** γεννάται το «**Νοητό Εν**», το οποίο ταύτιζαν με τις «**Ιδέες**», επίσης καθαρά Πλατωνική δοξασία.

Από το **Νοητό Εν** παράγεται το «**Τρίτο Εν**» το οποίο μετέχει στις ιδέες, σε κατώτερη θέση από το **Τριαδικό Εν** υπάρχει η «**Ύλη**», η οποία ταυτίζεται με την «**Αόριστη Δυάδα**». Η Ύλη δεν μετέχει στις ιδέες, αλλά παίρνει και οφείλει το σχήμα της σε αυτές. Αυτές οι δοξασίες παραπέμπουν στην Νεοπλατωνική θεωρία «**Περί Απορροών**».

Παρά τον σοβαρό εκλεκτικισμό ο οποίος χαρακτήριζε την σχολή, είναι δύσκολο να διαπιστώσει ο σοβαρός ερευνητής ένα ενιαίο φιλοσοφικό σύστημα της σχολής και τις ακριβείς φιλοσοφικές αρχές της. Σχετικά με την ψυχή **δίδασκαν ότι εκπορεύεται και υπακούει σε μία Δυϊστική Αρχή και, ότι υπάρχει στον άνθρωπο μία λογική και μία άλογη ψυχή.** Η κάθοδος και η είσοδος της ψυχής στο σώμα είναι «**Πτώση**». Από αυτήν την πτώση, μπορεί να σώσει τον άνθρωπο μόνον η **Φιλοσοφία** σαν ηθικο-φιλοσοφικό σύστημα, διότι τον οδηγεί στην **Βίωση της Αρετής, στην Αγνή Ζωή και στην Λατρεία των Θεοτήτων.**

Με αυτήν την δοξασία, ο Νεοπυθαγορισμός ταυτίζεται με κάποια ανώτερη θρησκεία διότι, ο φιλόσοφος καθίσταται λειτουργός των θεοτήτων, θαυματουργός, προφήτης, μύστης, μυσταγωγός και καθοδηγητής ψυχών. Η αποδοχή από την σχολή της Δυναρχίας του πνεύματος και της ύλης, είναι βέβαιο ότι επηρέασε σημαντικά τις μετέπειτα θρησκείες, πολλά φιλοσοφικά συστήματα, μέχρι και τα πρόσφατα κοινωνικά κινήματα.

Οι Νεοπυθαγόρειοι πρέσβευαν επίσης και δίδασκαν την ύπαρξη ενός πνευματικού Θεού, ο οποίος ηγείτο μίας αγγελικής ιεραρχίας

και κατηύθυνε την δημιουργία, αποφεύγοντας όμως κάθε επαφή με την ύλη, επειδή είναι φθαρτή και ακάθαρτη και μολύνει τον άνθρωπο ο οποίος, έχει αποκλειστικό καθήκον να καταπνίγει τις επιθυμίες των αισθήσεων, ώστε να μπορέσει να επιτύχει τον ελεύθερο πνευματικό βίο.

Ως γνωστόν εκτός των άλλων, ο Πυθαγόρας υπήρξε και προφήτης μίας ανώτερης θείας αποκαλύψεως και εμπνευστής ενός νέου μοναδικού και ανώτερου τρόπου ζωής, εκείνο όμως που είλκυσε και συνεπήρε τους οπαδούς του Νεοπυθαγορισμού ήταν ο συμβολισμός των αριθμών, η θεολογική θεώρηση, ο μυστικισμός, η θεία ενσάρκωση και η ασκητική τελειότητα και η καθαρότητα της διαβίωσης.

Η ιδιαίτερη σημασία της διδασκαλίας των Νεοπυθαγορείων, έγκειται κυρίως στην σοβαρή επίδραση που είχε αυτή στον Νεοπλατωνισμό με τον Νουμήνιο, στην πρωτόλεια Ιουδαϊκή μυθολογία με τον Φίλωνα της Αλεξανδρείας, καθώς και στην διαμόρφωση της νέας Χριστιανικής θρησκείας από τον Κλήμη τον Αλεξανδρέα.

Στους Νεοπυθαγόρειους κύκλους αποδίδονται τρία σπουδαία συγγράμματα, τα οποία κοσμούν και εμπλουτίζουν την φιλοσοφική σκέψη:

- α) Ο Πίναξ του Κέβητος**
- β) Τα Ερμητικά Κείμενα**
- γ) Οι Χαλδαϊκοί Χρησμοί**